

Vellinge kyrka

55.4694, 13.0188

Vellinge kyrka vars äldsta delar är från 1200-talet bevarade åtskilligt av sin ursprungliga prägel ända fram till mitten av 1800-talet, då kyrkan restaurerades under ledning av professorn Carl Georgs Brunius i Lund. Koret hade dock redan tidigare förlängts och kyrkan hade fått en tillbyggnad mot norr.

Carl Georg Brunius hade varit student vid både Lunds och Uppsala universitet, och blev bland annat docent i grekiska och adjunkt i romersk värtalighet och poesi. Senare blev han Esaias Tegnér's efterträdare som professor i grekiska, och så småningom utnämnd till kyrkoherde i Stävie och Lackalänga prebendepastorat i Lunds stift. Mest känd är han dock för eftervärlden som arkitekt. Han ledde bland annat restaurationsarbetena av Lunds och Växjö domkyrkor samt ett antal kyrkor i Skåne. Varav Vellinge kyrka är en. Efter Brunius ombyggnad har kyrkan ett kraftigt tvärskepp.

I vapenhusets vägg finns bland annat en gravsten lagd över 1600-talsprästen Hans Nielsen Medelfar. I hörnen ses evangelistsymbolerna och inskriptionen flankeras av Moses och Johannes Döparen.

I vapenhuset finns också en Kristusstaty av brons från 1967, enligt uppgift skapad av Thure Thörn i Malmö.

Den gamla kyrkan hade ursprungligen platt trätak eller möjligen öppen takstol, men senare under medeltiden slogs valv i kyrkan, som därefter dekorerades med kalkmålningar. De medeltida kalkmålningar som idag är synliga på valvkappor och ribbor över orgelläktaren knackades fram i samband med en genomgripande restaurering som skedde i mitten av 1900-talet, men man fick då inte fram någon fullständig figur eftersom putsen föll sönder.

Altaruppsatsen är från 1608 men har renoverats ett flertal gånger. De målningar som finns på uppsatsen är troligen från 1776. Tidigare fanns inskriptioner på danska och tyska i fälten.

Predikstolen är daterad till 1607, och dörren som bär årtal 1606 hörde ursprungligen inte till predikstolen, utan till en bänk för kyrkvårdar, vilket en inskription på dörren berättar. Den ursprungliga predikstolsdörren som omnämns på 1700-talet bar initialerna WvW samt en vapenbild med bevingad häst och gyllene stjärna omgiven av lagerkrans. Initialerna tillhörde kyrkans patronus Wellichius von Westhoven, som troligen skänkte predikstolen till församlingen. Även prästen Hans Nielsen Medelfars bomärke skall ha funnits på predikstolen.

Jakob Kremberg har tidigare angivits som upphovsman till både predikstol och altaruppsats, men nu tror man i stället att de är utförd av den så kallade Köpingsmästaren.

Ett processionskrucifix av ek är sannolikt ett 1400-talsarbete av den så kallade Törningemästaren,

Kyrkans rikt snidade dopfont i trä är från 1600-talet. Sidorna på den åttasidiga skålen har fält som fylls av vackert skurna reliefer med motiv från frambärandet i templet, syndafloden, Jesu dop med mera.

Till höger om altaret finns en gravsten över Petrus Hedengren som kom från Hedemora, och som innan han blev kyrkoherde i Vellinge på 1700-talet hade varit fältpräst åt Karl XII. Stenen är också över hans båda hustrus Maria Christina Brenner och Regina Brenner.

Två vapenbilder av trä från första hälften av 1700-talet finns inmurade i norra korväggen. Vapnen tillhör ätten Brenners äldre och yngre gren.

Till vänster om altaret finns gravstenen över prästen Petrus Electrín som dog 1730 och hans hustru Birgitta Mobeck och Anna Sophia Göerfeldt.

Huvudorgeln är byggd 1950 av Frederiksborgs Orgelbyggeri i Hilleröd, och har en fasad ritad av arkitekt Eiler Graebe.

Lillklockan är från slutet av 1400-talet och är gjuten av Lavres Hansen, som också gjutit Hörups klocka ca 1520. Storklockan från 1500-talet blev omgjuten 1877 av K. G. Bergholtz i Stockholm.

Källor:

Pdf: "Vellinge kyrka - vård och underhållsplan". Caroline Ranby 2017.

Folder: "Vellinge kyrka". Ernst Frostin.

Webb: Vellinge-Månstorps församling.

Webb: Vellinge kommun.